VIEŠVILĖ BURIAL GROUND 1 AND UNFORTIFIED SETTLEMENT

The TIM continued investigation of the Viešvilė burial ground 1 (A 1636, Jurbarkas district) started in 1998 and performed archaeological surveying in its vicinity (Fig. 46). 166 m^2 were investigated in total, 5 cremations and inhumations datable to the 10th – 11th century were found (Fig. XI). During the archaeological survey about 350 m E from the burial ground, next to the present water purification station an ancient settlement was discovered. In the test pits 7–9 a 70 cm thick cultural layer was established. It contained quite numerous hand-made pottery shards and several postholes of ancient buildings. According to the finds the settlement was datable to the 1st millennium A.D.

ĖGLIŠKIŲ (ANDULIŲ) KAPINYNAS

Julius KANARSKAS

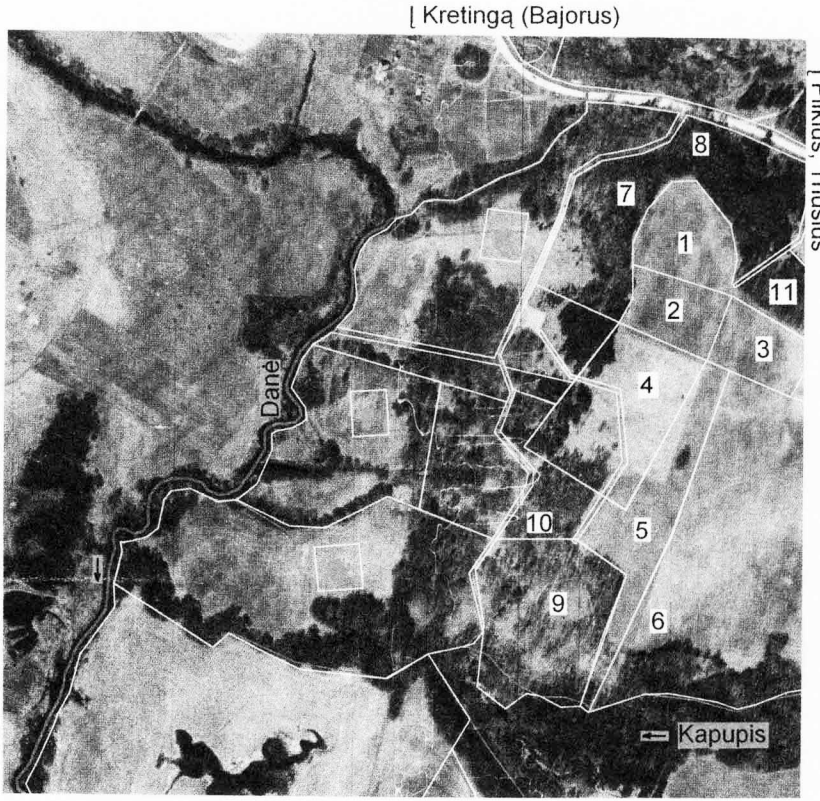
Atlikti A. Kalugino žemės sklypo 64–1 archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus ketinta dar 2003 m. pavasarį, kai KPC direktoriaus įsakymu visa A. Kalugino žemė Ėgliškių kaime (Kretingos r.) buvo prijungta prie patikslintos kultūros paminklo (A 463P) (Ėgliškių (Andulių) kapinyno) teritorijos. Iki tol sklypas buvo kultūros paminklo vizualinės apsaugos zonoje.

Sklypas yra 110 m į P nuo Kretingos–Triušių kelio ir 120 m į Š nuo 1998 m. patvirtintos Ėgliškių (Andulių) kapinyno teritorijos, Šaltupio kairiojo kranto aukštumoje, 2003 m. praplėstos kapinyno teritorijos Š pakraštyje (47 pav.).

Apie 50 m į V–ŠV nuo sklypo, aukštumos kyšulyje yra ankstyvojo geležies amžiaus Ėgliškių pilkapio 4 vieta (A 1864). Pilkapį 1895 m. tyrinėjo A. Goetze, o 1975 m. ištyrė E. Grigalavičienė (*LA*, V., 1979, t. 1, p. 22–26).

Į P nuo tiriamo sklypo yra A. Kalugino žemės sklypas 64–2, už kurio prasideda 1998 m. patvirtinta Ėgliškių (Andulių) kapinyno teritorija. Kapinynas gerai žinomas archeologinėje literatūroje. 1895–1908 m. jį tyrinėjo A. Goetze, E. Froelichas, A. Bezzenbergeris, žemės savininkas M. Blyža, o pokario metais – I. Jablonskis (1972 m.), J. Kanarskas (1988 m.) ir A. Bliujienė (2002 m.). Iš viso kapinyne ištirta per 843 II–XIII a. kapų, kurių inventorius pateko į Berlyno tautotyros, Kionigsbergo „Prūsijos“, Įsručio, Klaipėdos ir Kretingos muziejus (*LAA*, 1977, t. 3, p. 21, 36; *AETL 1972 ir 1973 metais*, V., 1974, p. 82–86; *Lietuvos istorijos metraštis*, V., 1988, p. 232; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 93–96).

Bendras tiriamo sklypo plotas – 1,7357 ha. Iš jų 0,422 ha užima melioracijos kanalas, o 0,514 ha – miškas, stūksantis sklypo R pusėje. Miško PR dalyje matosi Ėgliškių pilkapių 6 ir 7 liekanos. Pilkapius 1979–1981 m. aptiko ir ištyrė I. Jablonskis, kuris juos datavo V–III a. pr. Kr. (*LIIR*, f. 1, b. 786, 815). Miške žvalgomieji archeologijos tyrimai neplanuoti, todėl nebuvo atliekami. Pilkapių vietos 2004 m. kartografuotos KPC specialistų ir yra saugotinos kaip kultūros paveldo objektai.

1. A. Kalugino žemės sklypas Nr. 64-1.
2. A. Kalugino žemės sklypas Nr. 64-2.
3. A. Kalugino žemės sklypas Nr. 64-3.
4. Kultūros paminklo A463P - Ėgliškių, Andulių kapinyno teritorija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-05-19 nutarimu Nr. 612.
5. Valstybės fondo žemė.
6. 2002 m. išaiškintas II-IV a. kapinynas.
7. Ėgliškių pilkapis Nr. 4 (A1864).
8. Pil. A. Šakausko žemė.
9. Ėgliškių, Andulių piliakalnis su priešpiliu (A462KP).
10. Ėgliškių, Andulių kaimo senosios evangelikų liuteronų kapinės.
11. Ėgliškių pilkapiai Nr. 6 ir 7 (A. Kalugino sklypo Nr. 64-1 rytinėje dalyje)

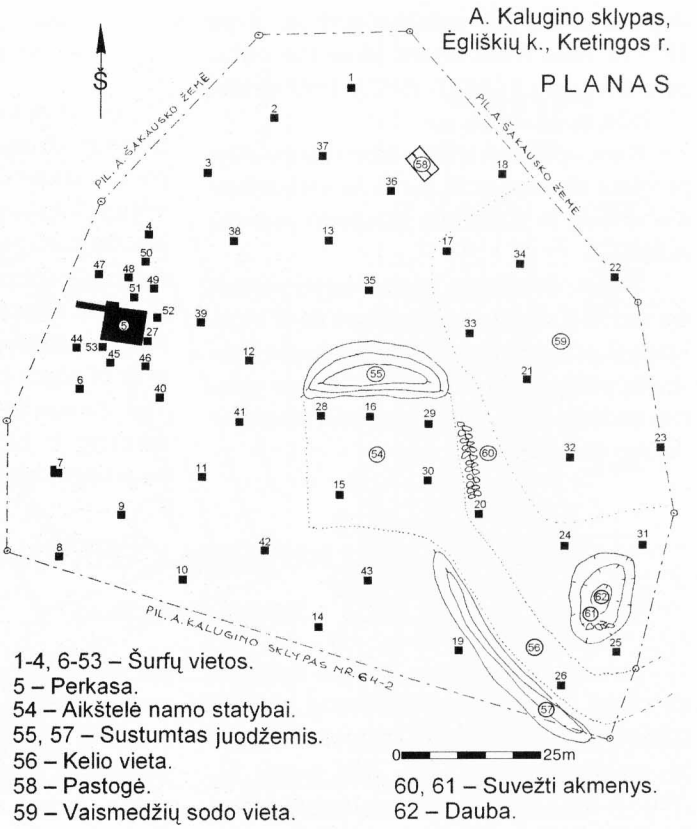
47 pav. Ėgliškių kaimo V dalies žemės sklypų planas.

Fig. 47. Layout of the plots of the Ėgliškės village western part.

Archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai atlikti didesnėje, sklypo V dalyje, užimančioje 1,2217 ha plotą (48 pav.). Ji ilgą laiką naudota žemės ūkio naudmenoms, intensyviai arta, melioruota. Iki 2005 m. archeologiniai tyrimai šioje sklypo dalyje nebuvo vykdomi, o duomenų, kad žemės judinimo darbų metu būtų buvę aptikta archeologiškai vertingų radinių ar kultūrinio sluoksnio pėdsakų, neturėta.

Tyrimų metu šiame sklype iškasti 52 žvalgomieji šurfai (1–4, 6–53) bei 1 perkasa (5), visiškai ištirtas 107,63 m^2 dydžio plotas.

Sklypo V pakraštyje, 12 m į R nuo ribos, perkasoje 5 aptiktos arimo metu sunaikinto degintinio kapo liekanos, kurias sudarė 15–35 cm gylyje armenyje paskleistos grublėtos (kruopėtos) lipdytos keramikos šukės, pavieniai smulkūs deginti kaulų fragmentai, medienos angliukai, pora suanglėjusių grūdų. Dauguma šukių priklauso 34 cm aukščio, 36 cm skersmens puoduiurnai nežymiai profiliuota sienele, neišryškintais peteliais ir žemu stačiu kakleliu.

48 pav. A. Kalugino sklypo tyrinėtų vietų planas. *J. Kanarsko brėž.*

Fig. 48. Layout of the investigated areas at the plot of A. Kaluginas.

Įžemyje, 36–42 cm gylyje, išryškėjo ovalo formos duobės dugno kontūras, kuris pailgas ŠV–PR kryptimi, 1,26 m ilgio, 92 cm pločio ir iki 6 cm storio, užpildytas tamsios spalvos maišyta žeme, kurioje angliukų ar degintų kaulų fragmentų nerasta. Kapo liekanos datuotinos ankstyvuoju geležies amžiumi – V–I a. pr. Kr.

Anksčiau vykdytų Ėgliškių ir aplinkinių vietovių (Šlikių, Šlažių) archeologinių tyrinėjimų medžiaga liudija, kad vėlyvajame bronzos ir ankstyvajame geležies amžiuje sudegintų mirusiųjų palaikai Ėgliškių apylinkėje buvo laidojami pilkapiuose. Artimiausias šio tipo laidojimo paminklas – Ėgliškių pilkapis 4 (A 1864) yra apie 60 m į ŠV nuo aptikto sunaikinto deginto kapo. Tačiau nei šalia aptikto kapo, nei jo aplinkoje pilkapiams būdingų akmenų konstrukcijų ar jų pėdsakų tyrinėjimų metu nerasta. Todėl galima daryti prielaidą, kad mirusieji tuo laikotarpiu laidoti ne tik pilkapiuose, bet ir jų aplinkoje įrengtuose pavieniuose degintuose kapuose. Ne pilkapiuose įrengtų vėlyvojo bronzos amžiaus degintų kapų 2000–2001 m. A. Merkevičius aptiko Benaičių kapinyne (Kretingos r.) (*ATL 2000 metais,* V., 2001, p. 14–16; *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 10–12), o tarp pilkapių įrengtų

degintų ankstyvojo geležies amžiaus kapų 1973 m. rado I. Jablonskis Mosėdžio pilkapyje (Skuodo r.) (*AETL 1972 ir 1973 metais*, V., 1974, p. 32–35).

Kapo aplinkoje ir likusiame tiriamo sklypo plote iškastuose 52 šurfuose archeologinių radinių ar kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta.

Tyrimų duomenys leidžia daryti prielaidą, kad A. Kalugino žemės sklypo 64–1 V pakraštyje galėjo būti su Ėgliškių pilkapiu 4 susijusių pavienių degintinių ankstyvojo geležies amžiaus kapų, kurie sunaikinti žemės judinimo darbų metu.

ĖGLIŠKĖS (ANDULIAI) BURIAL GROUND

In the plot of A. Kaluginas located in the territory of the Ėgliškės (Anduliai) burial ground remains of the 5th – 1st century B.C. inhumation disturbed in plugging process were investigated (Fig. 47–48). They included tiny random fragments of burned bones, pieces of charcoal, several pieces of charred grain, rusticated (grainy) hand-made pottery shards, most of which belonged to a pot-shaped urn. The urn was 34 cm high and had 36 cm in diameter; it had slightly trimmed walls, undistinguishing arms and a low vertical neck.

KALNUVĖNŲ KAPINYNAS

Julius KANARSKAS

Kalnuvėnų kapinynas, esantis Kalnuvėnų kaime (Klaipėdos r., Sendvario sen.) išaiškintas 2001 m. žvalgant Klaipėdos–Liepojos magistralės trasą (*ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 245), o 2002 m. įregistruotas Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registro archeologinių vietų sąraše (A 1652) (49 pav.). Jis smarkiai apardytas ir apnaikintas dirbant žemės darbus, kasant gruntą, tiesiant šalia kelią, ruošiant vietą degalinės statybai.

Nuo 2002 m. vyksta kapinyno tyrimai. Juos 2002 ir 2003 m. vykdė archeologė Rėda Nemickienė (*ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 103–105; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 128), o 2004 m. – Julius Kanarskas (*ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 105–107). Jų tikslas – patikrinti suardytoje kapinyno dalyje išlikusių kapų būklę, surinkti atsitiktinius radinius. 2002–2004 m. ištirtas 295 m^2 plotas, kuriame aptikta 17 griautinių IX–XI a. kapų ir 1 stulpavietė.

2005 m. kapinyno tyrimai buvo tęsiami daugiausia žemės judinimo darbų suardytoje dalyje. Tyrimų metu iškastos 4 perkasos (6–9), kuriose ištirtas 87,23 m^2 plotas (50 pav.). Nustatyta, kad tyrinėto ploto V dalyje kapai nukasti ruošiant vietą degalinei. Čia rastas tik vienas atsitiktinis radinys – žirgo dantis.

Centrinėje ir R tyrinėto ploto dalyse 9–62 cm gylyje aptikti 7 griautiniai kapai (18–24) ir 1 stulpavietė (2). Griaučiai sunykę, įkapių nedaug, kape 19 jų išvis nerasta. Mirusiųjų lytį ir padėtį kape galima nustatyti tik pagal išlikusias įkapes ir kapo įrengimą. Panašu, kad centrinėje kapinyno dalyje laidoti suaugusieji, o arčiau R pakraščio – vaikai. Kapuose 18 ir 21 rasta mergaitėms, kape 22 – paaugliui berniukui, kape 23 – vyrui, kape 24 – moteriai būdingų įkapių, o kapuose 19